KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 21.12.2007
COM(2007) 860 konč.

SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Pobuda za vodilni trg za Evropo

{SEC(2007) 1729}
{SEC(2007) 1730}

SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Pobuda za vodilni trg za Evropo

1. UVOD

Za konkurenčnost je bistvenega pomena razvoj gospodarstva, usmerjenega v inovacije. Široko zastavljena inovacijska strategija Komisije[1] je poudarila potrebo po dosledni in strateški uporabi orodij in instrumentov za podporo inovacij, usmerjenih k povpraševanju. Tudi poročilo „Ustvarjanje inovativne Evrope“[2], poročilo EU o konkurenčnosti za leto 2006 in posvetovanja z zainteresiranimi stranmi soglašajo, da si mora Evropa bolj ciljno prizadevati za razvoj inovacijam prijaznih trgov z odločim olajšanjem trženja inovacij.

Svet za konkurenčnost[3] je Komisijo pozval, „*da predstavi pobudo za vodilne trge, ki naj temelji na širokem posvetovanju z zainteresiranimi stranmi o določitvi ustreznega pristopa za spodbujanje nastanka trgov z visoko gospodarsko in družbeno vrednostjo. To naj bi vključevalo tudi določitev območij, kjer bi lahko usklajeno delovanje na podlagi ključnih političnih instrumentov in okvirnih pogojev, povezano in usklajeno pripravljanje politik s strani ustreznih javnih organov ter okrepljeno sodelovanje med zainteresiranimi stranmi pospešili tržni razvoj brez poseganja v konkurenčne sile.*“

Kot odziv to sporočilo začenja pobudo za vodilni trg (LMI). Sporočilo navaja prvi niz trgov, ki bi lahko postali vodilni trgi. Zahteva nujno in usklajeno ukrepanje z ambicioznimi akcijskimi načrti[4] za te trge, da bi hitro privedli do vidne prednosti za evropsko gospodarstvo in potrošnike.

Priloga II „Explanatory Paper on the European LM Approach: Methodology and Rationale“[5] (obrazložitveni dokument o evropskemu pristopu vodilnega trga: metodologija in načela) opisuje postopek posvetovanja zainteresiranih strani, gospodarsko naravo vodilnih trgov ter skupne možnosti gospodarskih, socialnih in okoljskih koristi, ki opravičujejo prizadevanja politike za zagon in izvajanje pobude za vodilne trge.

2. POBUDA ZA VODILNE TRGE: KLJUČ DO USPEŠNE STRATEGIJE INVOVACIJ ZA EVROPO

2.1. Cilji in ključna načela pobude za vodilni trg

Pobuda za vodilni trg se v svoji metodologiji razlikuje od prejšnjih pobud EU. Sega preko značilne uporabe enkratnih ukrepov z zgolj točkovnimi učinki. Pobuda za GSM je bila na primer v glavnem omejena na en instrument, na določanje norm. Cilj pobude za vodilni trg je tudi prvotno pozicioniranje na hitro rastočih trgih na svetovni ravni, kar prinaša konkurenčne

---

1 COM(2006) 502 konč. z dne 13.9.2006.
2 http://ec.europa.eu/invest-in-research/action/2006_ahogroup_en.htm.
3 Sklepi z dne 4. decembra 2006 o politiki inovacij in konkurenčnosti.
4 Glej Prilogo I, SEC XXX. Tematsko pripravljalno gradivo bo na voljo tudi na portalu Komisije Europa.
5 SEC XXX.

prednosti. Nasprotno pa je npr. Evropska pobuda o elektronskem trgovanju[6] iz leta 1997, čeprav s podobnim področjem uporabe, obravnavala trg, ki se je v ZDA že zelo razvil.

Osredotočanje na trge zahteva tematski pristop. Različne kategorije inovativnih izdelkov in storitev se soočajo s posebnimi problemi in zahtevajo različne oblike usklajenih ukrepov politik.

Pobuda za vodilni trg zato najprej določi obetavne nastajajoče trge, ki ji je treba podpreti s takšnimi usklajenimi ukrepi politik, ki temeljijo na poglobljenih analizah, intenzivnih posvetovanjih, kakor tudi na mehanizmih povratnih informacij.

Drugič, oblikuje postopek za dodatno poenostavitev pravnih in regulativnih okolij in pospešitev rasti povpraševanja.

Da bi bil uspešen, mora postopek:

– vključevati potrebe globalnega trga in prednostnih izbir potrošnika za kar največje zmožnosti trga;

– olajšati sprejetje standardov EU in pristopov na trgih zunaj EU, zlasti na področjih, ki jih zadevajo globalni trendi (npr. okoljska vprašanja);

– zasledovati cilj zmanjšanja stroškov pri dajanju novih izdelkov ali storitev na trg s poenostavitvijo dostopa na trg in ukrepov za olajšanje zbiranja povpraševanja. Zagotoviti je treba konkurenco med različnimi oblikami inovacij, kar spodbuja nenehno prilagajanje nastajajočim zahtevam trga.

Končno je bistvenega pomena dejavno sodelovanje držav članic (DČ) in zasebnega sektorja[7] v skladu z načelom subsidiarnosti, kakor tudi obstoječega zakonodajnega okvira EU, zlasti za konkurenco, državne pomoči[8] ter javna naročila.

Ker pobuda ne namerava umetno ustvarjati trgov s standardi ali predpisi ali z usmerjenim financiranjem posameznih tehnologij, ne zahteva dodatnih proračunskih sredstev Skupnosti. Vendar lahko pobuda vpliva na določitev prednostnih nalog pri uporabi obstoječih sredstev.

2.2. Metodologija za določitev trgov

Na podlagi teh načel je Komisija opravila intenzivna posvetovanja z zainteresiranimi stranmi in tako določila naslednji niz meril za vodilne trge:

- **Usmeritev k povpraševanju namesto spodbujanja novih tehnologij:** Obseg možnih strank in potrebe trga kažejo, da obstaja v dokaj kratkem časovnem razponu velik potencial trga v Evropi in na globalni ravni.
- **Širokega segment trga:** Segment trga je v nasprotju s segmentom, ki temelji na enem samem izdelku, dokaj širok. Pomemben vpliv na trge se lahko doseže le, če se sočasno ponudijo različni povezani izdelki in storitve. To bo povzročilo več dodane vrednosti v

---

6 COM(97) 157 z dne 16.4.1997.

7 Npr. v okviru evropskih tehnoloških platform (ETP).

8 Če države članice predvidijo nove ukrepe državne pomoči, morajo ti biti usmerjeni na natančno opredeljene napake trga, imeti spodbujevalni učinek, biti sorazmerni in imeti omejen negativni učinek na konkurenco in trgovino. Pomoč ne sme biti namenjena kritju stroškov obveznih zahtev v zakonodaji EU.

verigi izdelkov/storitev in v teku let zagotovilo bolj trajnostno konkurenčno prednost širši industrijski bazi v Evropi.

- **Strateški družbeni in gospodarski interes:** Segment trga zagotavlja širše strateške gospodarske ali družbene koristi, kot so javno zdravje, varstvo okolja in podnebja, varnost ali zaposlovanje. Stroški prizadevanj javnega usklajevanja v posebnih pobudah za vodilne trge so upravičeni, če se izravnajo s takimi koristmi.
- **Dodana vrednost v prihodnost usmerjenih, usklajenih in usmerjenih, vendar prožnih instrumentov politike:** Na izbranih trgih ni ukrepov politike, ki bi lahko odstranili ovire za nastanek velikega povpraševanja[9]. Pri določenih ovirah lahko pomaga le kombinacija različnih javnih ukrepov in spodbud. Medtem ko je cilj ukrepov politike jasno opredeljen, pa mora način izvajanja pustiti prostor za prožno odzivanje na tehnološki ali tržni razvoj.
- **Brez „izbiranja zmagovalcev“:** V Evropi so na voljo industrijski potencial in dovolj zrele nove tehnologije ali ideje za novo uporabo obstoječih tehnologij, na podlagi katerih se lahko izdeluje vrsta različnih izdelkov ali storitev za nastajajoči trg. Značilnosti trga se izogibajo tveganju dejanskega dajanja prednosti določenim podjetjem, da se zagotovi pravična in odprta konkurenca in se izogne narekovanju tehnoloških izbir, preden se lahko razvijejo konkurenčne in verjetno gospodarsko boljše možnosti.

Ta načela so bila dopolnjena z oceno možnosti zagona pobude za vodilni trg na teh trgih, v smislu dostopnosti informacij in tekočega dela v Komisiji.

2.3. Kateri trgi so primerni za pobudo za vodilni trg

Določitev zgoraj opisanih meril je bila zagotovljena zlasti ob upoštevanju zelo velikega industrijskega in tematskega pokrivanja več kot 30 industrijsko vodenih Evropskih tehnoloških platform (ITP)[10][11] ter 8 odborov INNOVA[12].

Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi so v prvem krogu pred določitvijo dejansko zelo široko pokrivala tako metodologijo, kakor tudi izbiro področij. Na podlagi teh posvetovanj in sklepov Sveta z dne 4. decembra 2006[13] so bili ETP in odbori Europe INNOVA posebej pozvani v drugi krog, da ocenijo različne trge s pomočjo delavnic, strokovnih skupin in vprašalnikov proti dogovorjenim merilom.

Nadaljnja posvetovanja so bila izvedena z različnimi industrijskimi sektorji, da se poglobi analiza najobetavnejših področij.

Na tej podlagi je bilo določenih šest trgov za začetno fazo pobude: **elektronsko zdravje (eHealth), zaščitni tekstil, trajnostna gradnja, recikliranje, bioproizvodi** in **obnovljive energije**. Ti trgi so zelo inovativni, se odzivajo na potrebe strank, imajo močno tehnološko in industrijsko podlago v Evropi in so bolj odvisni od vzpostavitve ugodnih okvirnih pogojev z ukrepi javne politike kot drugi trgi.

---

9 V tem primeru za navedeni trg ne bi bilo potrebe po uporabi pobude za vodilne trge.

10 Glej seznam na spletni strani: http://cordis.europa.eu/technology-platforms/individual_en.html.

11 ETP – „Seminar of Industrial Leaders“: na 6 XII (http://cordis.europa.eu/technology-platforms/seminar7_en.html).

12 Letalska in vesoljska industrija, avtomobilska industrija, IKT, tekstilna industrija, energetika, industrija ekoloških inovacij in „gazele“ (hitro rastoča majhna in srednja podjetja); http://www.europe-innova.org/index.jsp.

13 Kot sta predlagala Komisija v COM(2006) 502 in Svet v sklepih z dne 4. decembra 2006.

- **Elektronsko zdravje lahko pomaga zagotavljati boljšo oskrbo za manj denarja** znotraj zdravstvenih storitvenih sistemov, ki so osredotočeni na državljane. Brez pomembnih reform, vključno z boljšo uporabo elektronskega zdravja, naj bi se izdatki kot odgovor na „starajočo se“ Evropo povečali s sedanjih 9 % BDP na okoli 16 % do leta 2020. V elektronskem zdravju so bila opravljena znatna vlaganja v raziskave in razvoj. Vendar pa so vlaganja v IKT na tem področju zaostajala za drugimi sektorji storitev. Uveljavitev tehničnih in organizacijskih rešitev pogosto ovira velika razdrobljenost trga, npr. zaradi različnih sistemov socialne varnosti in pomanjkanja interoperabilnosti. To preprečuje prednosti ekonomij večjega obsega. Negativno vpliva tudi pomanjkanje pravne varnosti glede povračila stroškov, odgovornosti in pomanjkanja ozaveščenosti o pravilni uporabi pravnih predpisov za zaščito osebnih podatkov. To ovira tako povečanje proizvodnje kakor tudi poslovne naložbe.

- **Gradbeništvo** znaša 10 % BDP in zaposluje 7 % delovne sile. **Zgradbe predstavljajo največji delež skupne porabe končne energije EU** (42 %) in povzročajo približno 35 % emisij toplogrednih plinov. Zelo raznolik trg trajnostne gradnje zajema okoljske vidike (npr. učinkovite električne naprave in toplovodne instalacije), vidike zdravja uporabnikov (npr. kakovost zraka v zaprtih prostorih) in vprašanja udobnosti (npr. v zvezi z neodvisnostjo starejših oseb). Zajema razvijajoče se trajnostne rešitve za stanovanjske in nestanovanjske zgradbe kot tudi za infrastrukturne zmogljivosti. Premalo usklajeni predpisi, ne le na ravni EU, temveč natančneje na nacionalni ravni na področju gradnje, povezani s predvsem lokalno podjetniško strukturo, so povzročili znatno upravno breme in preveliko razdrobljenost trajnostnega gradbenega trga. Obstaja pomanjkanje znanja in možnosti znotraj obstoječega zakonodajnega okvira javnih naročil (JN), ki bi lahko olajšalo povpraševanje po rešitvah, usmerjenih v inovacije. Pri predpisih, kakor tudi odločitvah o javnih naročilih, je potreben načrtni pristop.

- **Zaščitni tekstil**[14] zajema oblačila in druge sisteme, ki temeljijo na tekstilu, katerih glavna naloga je zaščititi uporabnike pred tveganji in nevarnostmi v njihovem delovnem okolju. Trenutna velikost trga za osebna zaščitna oblačila in opremo v EU se ocenjuje na 9,5–10 milijard EUR, s približno 200 000 delovnimi mesti, ki so neposredno ali posredno povezana z izdelki in storitvami za osebna zaščitna oblačila in opremo. Napovedana hitra rast v nekaterih delih sveta kaže, da bi se lahko izvoz EU osebnih zaščitnih oblačil in opreme v naslednjih letih povečal za približno 50 %. Hitrejši razvoj in uporaba evropskih standardov na globalnem trgu, povezana z ustreznimi ukrepi za varstvo intelektualne lastnine, npr. s podpornimi storitvami za MSP, bi ustvarili dodatno povpraševanje po osebnih zaščitnih oblačilih in opremi. Nakupi v okviru javnih naročil igrajo pomembno vlogo glede zaščitnih tekstilov, vendar je povpraševanje na ravni lokalnih organov razdrobljeno.

- **Bioproizvodi** so izdelani iz obnovljivih, bioloških surovin, kot so drevesa in druge rastline. Izbrani segment trga za posebno pobudo za vodilni trg zajema neživilske nove bioproizvode in snovi, kot so bioplastika, biomaziva, površinsko aktivne snovi, encimi in farmacevtski izdelki. Zajema tradicionalne izdelke iz papirja in lesa, pa tudi biomaso kot vir energije. Dolgoročni potencial rasti za bioproizvode bo odvisen od njihove zmožnosti, da nadomestijo fosilne proizvode in zadovoljijo različne zahteve končne uporabe po konkurenčnih cenah, da ustvarijo proizvodne cikle, ki ne povečujejo emisij toplogrednih

[14] Tehnični tekstil za inteligentna osebna zaščitna oblačila in opremo.

plinov, ter da puščajo manjše ekološke sledi, tj. povzročajo manj odpadkov, porabijo manj energije in vode. Evropa ima dober položaj na trgih inovativnih bioproizvodov in izkorišča svoj vodilni tehnološki in industrijski položaj. Vendar ugotovljena negotovost glede lastnosti izdelkov in slaba preglednost trga ovirata hitro sprejemanje izdelkov. Pomembno vlogo igrajo okoljski predpisi, standardizacija, označevanje in spodbujanje držav članic k ureditvi predstavitvenih obratov, pa tudi skupna kmetijska politika.

- **Recikliranje** zmanjšuje odlaganje odpadkov, potrošnjo naravnih virov in povečuje energetsko učinkovitost. Zato igra bistveno vlogo na poti k trajnostni potrošnji in proizvodnji – ne le v smislu energije, temveč *vseh* virov, ki jih proizvajamo. Promet sektorja recikliranja znaša 24 milijard EUR, sektor pa zaposluje približno 500 000 ljudi. Sestavlja ga več kot 60 000 podjetij. EU ima približno 30 % svetovni delež ekološke industrije in 50 % industrije odpadkov in recikliranja. Kljub znatnemu potencialu trga pa ostajajo ovire za razvoj trga. Obstaja tudi znaten potencial za povečanje učinkovitosti in zmogljivosti s spodbujanjem inovacij in uvajanjem učinkovitejših postopkov in tehnologij. To bi prihranilo stroške, energijo in naravne vire ter pomagalo zmanjšati odvisnost Evrope od cen surovin.

- **Obnovljiva energija** se nanaša na energijo, ki se lahko pridobiva iz obnovljivih virov energije, kot so veter, sonce, biomasa, biološko razgradljivi odpadki ali surovine, geotermalni viri, valovanje, plimovanje in vodna energija. Trenutno znaša letni promet Evropskega sektorja obnovljivih energij 20 milijard EUR, sektor pa daje zaposlitev približno 300 000[15] ljudem in zagotavlja približno 8,5 % potreb po energiji Evrope. Evropski Svet ja marca 2007 določil obvezujoči cilj, da mora do leta 2020 obnovljiva energija predstavljati 20 % delež potrošnje energije EU. Ta cilj proizvajalcem ponuja veliko priložnost za razvoj ob hkratnem zmanjševanju proizvodnih stroškov. Razvoj obnovljivih virov zavirajo trije dejavniki. Prvič, zunanji stroški porabe energije[16] se ne odražajo v celoti v cenah energije. Zato povpraševanje po obnovljivi energiji z na splošno nizkimi zunanjimi cenami ni optimalno. Drugič, pomembni učinki krivulje učenja, ki bi znižali cene v več tehnologijah, se zaradi nizke ravni povpraševanja izkoriščajo počasneje. Končno razdrobljenost sistema za podporo obnovljivim energijam in obstoj upravnih in tržnih ovir pomeni, da potencial notranjega trga ni v celoti izkoriščen.

Priloga 2 navaja podrobnejšo analizo teh šestih trgov in učinka pobude za vodilni trg. Po zelo previdnih predpostavkah okvirne ocene kažejo, da bi se lahko z osredotočenim pristopom pobude za vodilni trg skupni obseg trga šestih trgov do leta 2020 več kot podvojil, ustvarilo pa bi se lahko kakšen milijon novih delovnih mest.

Določitev trgov za prvi krog ne izključuje drugih trgov kot potencialnih prihodnjih kandidatov in ne predstavlja politične izjave glede njihovega primerljivega socialnega ali gospodarskega pomena.

Nekateri prepričljivi podatki že kažejo na področja, ki bi se jih v prihodnosti lahko obravnavalo s podobnim pristopom. Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi[17] in orodja za opazovanje trga bodo podpirala ta stalni postopek določanja z uvedbo mehanizmov spremljanja in predvidevanja na podlagi obstoječih diagnostičnih in analitičnih orodij, kot sta

---

15 Dokument Evropskega sveta za obnovljive vire energije.

16 Npr. emisije toplogrednih plinov, onesnaževanje zraka, varnost dobave.

17 Kot so ETP in odbori Europe INNOVA.

spremljanje ERA in sektorsko spremljanje inovacij[18]. Ta pristop vodilnega trga bi lahko bil vključen v širše pobude, ki se trenutno začenjajo[19] in bi lahko z razvojem trgov z inovacijami povečale koristi za Evropejce.

3. GLAVNI INSTRUMENTI POLITIKE

Posebni tematski akcijski načrti za olajšanje začetka vodilnih trgov na teh področjih so povzeti v Prilogi 1. Pobuda za vodilni trg bo uporabila vrsto različnih instrumentov politik:

- **Zakonodaja**

Zakonodajo, ki je razvita, da služi ciljem politik, je treba oblikovati tudi za spodbujanje inovacij in za izogibanje bremenom inovativnih podjetij in drugih organizacij. Obstaja priložnost za izboljšanje usklajevanja predpisov po različnih področjih politik, ki zadevajo trge za inovativne izdelke in storitve. Zanesljiva, jedrnata in dobro oblikovana zakonodajna in pravna okolja so bistvenega pomena za naložbe podjetij in za potrošnike, da sprejmejo nove izdelke in storitve.

Ureditveni ukrepi v akcijskih načrtih pobude za vodilni trg zajemajo predloge za novo zakonodajo, kakor tudi spremembe, revizije ali izbrise. Uporaba bioproizvodov in širjenje novih tehnologij v proizvodnji bioproizvodov se lahko na primer podpre s poenostavitvijo obstoječih zakonodajnih ukrepov v okviru celovitega preprečevanja in nadzorovanja onesnaževanja (IPPC)[20]. Podobne dejavnosti so predlagane za akcijski načrt pobude za vodilni trg recikliranja, ki se osredotoča na zagotavljanje podpornih ukrepov v sinergiji s posebnimi predpisi EU, zlasti z direktivama o električnih in elektronskih odpadkih (Direktiva WEEE)[21] in o izrabljenih vozilih (Direktiva ELV)[22].

- **Javna naročila**

Poraba javnih naročil znaša 16 % BDP EU, vendar dosega 40 % porabe za gradnjo in skoraj 100 % za obrambo, civilno varnost in nujne ukrepe. Zato akcijski načrti pogosto poudarjajo potrebo po mobiliziranju javnih organov, da delujejo kot prvi naročniki in spodbujajo uporabo praks javnih naročil, ki podpirajo inovacije.

Pobuda za vodilni trg ima koristi od uporabe obstoječega zakonodajnega okvira EU[23] za javna naročila, če se s tem odpravlja razdrobljenost trga in spodbuja razvoj konkurenčnih rešitev. Smernice, ki jih je Komisija[24] nedavno objavila, opisujejo možnosti za spodbujanje inovacij z uporabo javnih naročil. Te rešitve bi potrebovale spremembe v običajno uporabljenih upravnih postopkih nacionalnih, regionalnih in lokalnih uradov javnih naročil za pripravo razpisov (npr. glede praks zagotavljanja informacij o obstoječih in možnih novih tehničnih rešitvah ter o novih storitvah in izdelkih ali za dodatne informacije o možnosti določitve in nagrajevanja „gospodarsko najnaprednejšega razpisa“ na podlagi ocene stroškov življenjskega cikla). Isto velja za načine olajšanja doseganja kritične mase, ki omogoča lažji razvoj vodilnega trga. Koristne bi lahko bile zahteve za interoperabilnost in nadomestitev

---

18 https://www.europe-innova.org.

19 Npr. akcijski načrt za „Prijetno staranje v informacijski družbi“ (COM(2007) 332 konč.).

20 Direktiva Sveta 96/61/ES o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja, UL L 257, str. 26–40.

21 Direktiva 2002/96/ES o električnih in elektronskih odpadkih (Direktiva WEEE), UL L 37, str. 24.

22 Direktiva 2000/53/ES o izrabljenih vozilih (Direktiva ELV), UL L 269, str. 34.

23 Direktivi 2004/17/ES in 2004/18/ES.

24 http://www.proinno-europe.eu/doc/procurement_manuscript.pdf.

posameznih manjših nakupov s skupinskimi naročili. Več usposabljanja in prizadevanja za ozaveščanje, namenjena uradnikom za javna naročila, kakor tudi povezovanje uradnikov za javna naročila v mrežo, so medsektorski ukrepi, ki bi lahko koristili vsem vodilnim trgom.

- **Standardizacija, označevanje in potrjevanje**

Standardi lahko olajšajo razvoj vodilnega trga, če ne izključujejo konkurenčnih tehnologij in konkurence neupravičeno ne omejujejo ali ovirajo nastajajočega povpraševanja. Doslednejši tehnični standardi, standardi uspešnosti in izdelkov vzdolž celotne proizvodne verige od surovin do končnih izdelkov, bi lahko standardizacijo naredili bolj prijazno za inovacije. Standardi morajo po možnosti temeljiti na uspešnosti, vendar morajo biti tehnološko nevtralni.

V primeru šestih trgov je postopek standardizacije razdrobljen. To povzroča standarde, ki med seboj tekmujejo in preprečujejo interoperabilne rešitve. Zaradi pomanjkanja interoperabilnosti je vključevanje znanja in različnih komponent v zahtevne nove izdelke in storitve zapleteno. Konkurenčni neinteroperabilni standardi ovirajo inovativne rešitve ob celotni verigi ustvarjanja vrednosti. Zato morajo biti izbire med takimi standardi v okviru pobude za vodilni trg izčrpne in po možnosti opravljene na ravni EU, pri čemer pa se je treba izogibati izključitvi med seboj konkurenčnih tehnologij[25]. Vseevropske platforme standardizacije, kot so standardizacijska omrežja Europe INNOVA, lahko pomagajo določiti najprimernejše standarde za določen problem na podlagi širokega industrijskega soglasja. Izboljšati je treba obveščanje o standardih, da se spodbudi povpraševanje obveščenih kupcev in uporabnikov ter zagotovi upoštevanje standardov v raziskovalnih projektih.

Na podlagi izkušenj iz industrije se lahko razvijejo novi pristopi za samopotrjevanje. Na podlagi spremenjenega programa znaka za okolje EU bi lahko nove razširitve vsebovale navedbe, ki na primer poudarjajo „oznako bioproizvoda EU“ in/ali „ponovno izdelano v Evropi“ (recikliranje). Te bi verjetno privabile nove potrošnike. Informacije o zmogljivostih, ki presegajo najmanjše zakonske zahteve, bi lahko spodbudile odločitev potencialnih strank za nakup. Npr. Direktiva (2005/32/ES) o okoljsko primerni zasnovi izdelkov, ki rabijo energijo, zagotavlja instrumente za razvoj učinkovite in dinamične preobrazbe trga. Z minimalnimi zahtevami, ki prepovedujejo najmanj uspešne izdelke, se lahko zviša raven kakovosti trga, merila – ki morajo biti določena v izvedbenih ukrepih Direktive, ki obravnava posamezne izdelke (Priloga I.3.2) – pa lahko industriji zagotovijo predvidljivost in dinamičnost. Obvezne oznake uspešnosti, ki jih je treba vidno namestiti na prodajnih mestih, so bistvenega pomena, da se potrošnikom omogoči ozaveščena izbira. Oznaka Energy Star in znak za okolje bosta podeljeni le najuspešnejšim izdelkom z okoljskega vidika.

Razvijejo se lahko dinamični standardi in programi najboljšega tekmeca[26]. Prihodnje sporočilo o standardizaciji in inovacijah posveča posebno pozornost vplivu standardizacije na vodilni trg, kakor tudi na delovni načrt na podlagi Direktive o okoljsko primerni zasnovi[27].

---

[25] Postopek izbire standardov je odvisen od narave standarda, formalne ali neformalne, in mora biti dovolj prožen, da se sčasoma prilagodi na spreminjajoče se tržne pogoje.

[26] Prihodnji akcijski načrt za trajnostno porabo in proizvodnjo, pregled okvira izdelkov, ki uporabljajo energijo, v letu 2010 ter revizije znaka za okolje v letu 2008 bodo ponudile priložnost, da se ti dinamični pristopi uveljavijo v praksi. Glej http://ec.europa.eu/enterprise/environment/sip_en.htm.

[27] Člen 16 Direkitve 2005/32/ES.

- **Dopolnilni instrumenti**

Drugi ukrepi bi lahko pospešili in izboljšali interaktivni pretok informacij med dobavitelji in uporabniki, kar bi prispevalo k večji preglednosti trga. To bo tudi prispevalo h konkurenčnim prednostim za podjetja z ustvarjanjem boljših pogojev za odziv na multidisciplinarne izzive na izbranih trgih. Za to bodo verjetno potrebne platforme[28], kakor tudi ustrezna finančna podpora, zlasti v naslednjih dveh primerih:

– *Podjetja in storitve za podporo inovacij, usposabljanje in komunikacijo*

V nekaterih segmentih trga bi imela mlada inovativna podjetja koristi od podpore, kot so dejavnosti za olajšanje prenosa znanja, inkubacije in dostop do finančnih sredstev s pomočjo storitev svetovanja ali usposabljanja. Poleg zagotavljanja takih tematsko usmerjenih storitev v okviru podpore strukturnih skladov ali novega integriranega podpornega omrežja za podjetja in inovacije okvirnega programa za konkurenčnost in inovacije (CIP) bi lahko bolj usklajena uporaba omrežnih projektov in platform[29] za vzajemno učenje in izmenjavo znanja podpirala izvajanje akcijskih načrtov. Vseevropsko sodelovanje znotraj regionalnih grozdov, ki temeljijo na znanju, in med njimi bi lahko pospešilo pretok idej in znanja. DČ in regije morajo na več področjih vodilnega trga izkoristiti potencial kohezijske politike, ki prispeva k neposrednim naložbam, kakor tudi povezovanje v mrežo[30]. To bi lahko prispevalo k ohranjanju političnega zagona in zavezanosti zainteresiranih strani ter k širjenju obsega zainteresiranih strani, udeleženih na vodilnih trgih[31].

– *Finančna podpora in spodbude*

Nastanek zelo pomembnih novih poslovnih priložnosti na področjih, zajetih v pobudo za vodilni trg, bo verjetno spodbudil zasebne naložbe. Na ta način lahko javni ukrepi olajšajo dostop do financiranja.

Akcijski načrti bi lahko spodbudili predloge znotraj nacionalnih programov in programov EU[32]. Za dokaz izvedljivosti nekaterih proizvodnih ciklov se lahko na ravni EU[33] ali DČ uporabijo javni skladi za raziskave in razvoj ter za inovacije.

EIB in EIS upravljata znatne zneske finančne podpore EU, kot sta sklad za financiranje na osnovi delitve in mehanizem za hitro rastoča in inovativna MSP okvirnega programa za konkurenčnost in inovacije (CIP). Skladi EIB lahko v kombinaciji z zasebnimi skladi in po možnosti strukturnimi skladi podpirajo „prikaz“ in povečanje proizvodnje inovativnega blaga in storitev. Poleg tega lahko skupna pobuda Komisije z EIS in EIB zagotovi boljši dostop do financiranja MSP, kot so mikrokrediti, tvegani kapital, posojila ali jamstva. Obravnavajo se lahko novi modeli javno-zasebnih partnerstev, v katerih bi lahko sodelovali vlagatelji in druge zainteresirane strani. To bi lahko spodbudilo zasebne vlagatelje, da podprejo nove projekte, povezane s pobudo za vodilni trg.

DČ lahko uporabijo preusmeritev programov nacionalne ali regionalne državne pomoči, da na tem področju izkoristijo nove možnosti za podporo raziskav, razvoja in inovacij na podlagi

---

28 Zlasti elektronske platforme za izmenjavo informacij, ki povezujejo javne in zasebne partnerje na medsektorski ravni in z evropsko razsežnostjo.

29 Npr. po vzorcu ukrepov PRO INNO ali na podlagi sektorskih omrežij Europe INNOVA.

30 Za ta vodilni trg je pomembna tudi pobuda Komisije „regije za gospodarsko spremembo“.

31 Npr. sektor zavarovalništva bi se lahko vključil v varstvo podnebja ali ukrepe v zvezi z varnostjo.

32 Za sedmi okvirni program to ne sme spremeniti ali nadomestiti običajnega postopka za revizijo delovnega programa.

33 Zlasti sedmi okvirni program in okvirni program za konkurenčnost in inovacije (CIP).

okvira Skupnosti za državne pomoči[34]. Zlasti je pomembna preusmeritev podpore za strukturne sklade za regije. Vse DČ „so predvidele“ določen delež sredstev za kohezijsko politiko v prenovljeni agendi za rast in delovna mesta. Glavni premik v naložbah kohezijske politike zadeva raziskave in razvoj ter inovacije. Tej vrsti naložb bo dodeljenih približno 83 milijard EUR ali 25 % skupnega kohezijskega proračuna. Jasno je, da izbira vodilnih trgov vzpostavlja koristno orodje za orientacijo za zasebne in javne naložbe, povezane z uporabo teh skladov.

4. UPRAVLJANJE IN NASLEDNJI KORAKI

Akcijski načrti[35] so posebno ambiciozni zaradi potrebe po tesnem usklajevanju med znatnim številom različnih ukrepov v kratkem časovnem okviru. Uspeh bo odvisen od zavezanosti Evropskih institucij in DČ k tesnemu sodelovanju pri izvajanju teh akcijskih načrtov v zahtevnih časovnih omejitvah, kar bo spodbudilo stalni interes zasebnih zainteresiranih strani za naložbe v te obetavne trge.

Komisija bo za zagotovitev učinkovitosti pobude vzpostavila potrebne strukture usklajevanja.

Svet[3], ki je dal pobudo za vodilni trg, bo igral ključno vlogo pri pospeševanju procesa, ki se je začel s tem sporočilom. Svet ponuja forum za vzpostavitev načrta za prispevek pobude za vodilni trg k strategiji za rast in delovna mesta ter za spremljanje napredka. Ta pobuda dejansko pomeni ključni prispevek za dosego ciljev več integriranih smernic (IG) partnerstva za rast in delovna mesta[36], v tem okviru pa je morda koristno poročati o ukrepih DČ za izvajanje pobude za vodilni trg[37].

Organizirali se bodo redni informativni sestanki in posvetovanja s ključnimi zainteresiranimi stranmi. Ustreznim nacionalnim in podnacionalnim oblikovalcem odločitev se ob upoštevanju pobud DČ zagotovijo ciljno usmerjene informacije in sporočila.

Za nadaljnje promoviranje pobude za vodilni trg in za dejavno vključitev zainteresiranih strani v ta proces bo Komisija za zainteresirane strani ustanovila elektronsko platformo pobude za vodilni trg s tematskimi stranmi za vsak akcijski načrt.

Komisija bo presodila ali bo razširila sedanjo pobudo za vodilni trg z akcijskim načrtom na druge trge, če stopnja vključevanja DČ in zainteresiranih strani v pobudo za vodilni trg pokaže možnost širitve pristopa in se na podlagi stalnega mehanizma spremljanja, ki ga je treba vzpostaviti, oceni, da so nova tržna območja, ki odgovarjajo določenim merilom, zrela za podobno pobudo.

Vmesno poročilo o napredku o napredku in izvajanju akcijskih načrtov in o zavezi javnih in zasebnih zainteresiranih strani bo predstavljeno leta 2009.

Končno poročilo, ki ga v prvem krogu pobude za vodilni trg pripravijo neodvisni strokovnjaki, bo predstavljeno leta 2011, zajemalo pa bo naknadno oceno vpliva ukrepov politike ter v največji možni meri dejanskega vpliva na segmente trga.

---

34 UL C 323 str. 1, zlasti nove možnosti za podporo inovacijam, http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/state_aid_en.htm.

35 Posamezni ukrepi, ki jih vsebujejo akcijski načrti, se bodo ocenili v skladu z ustreznimi pravili za oceno učinka na podlagi ustreznih postopkov odločanja.

36 Integrirana smernica št. 10 že pomeni „razvoj novih tehnologij in trgov“ (http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf).

37 Evropski Svet je na zasedanju decembra 2006 navedel: „napredek pri doseganju rezultatov se bo pregledal na sejah prihodnjega spomladanskega Evropskega sveta v okviru Lizbonske strategije.“

5. SKLEP

Če se izvede pravočasno in z ustrezno politično podporo, lahko pobuda za vodilni trg evropskim podjetjem zagotovi pravične in boljše možnosti vstopa na nove hitro rastoče svetovne trge s konkurenčno prednostjo vodilnih proizvajalcev, kar prispeva k trajnostnemu naraščanju delovnih mest in blaginje. Evropskim državljanom lahko omogoči, da bodo prej imeli koristi od inovacij, ki nastajajo na tržnih področjih s posebno visokimi gospodarskimi in socialnimi koristmi.

Za izvajanje pobude:

- bo Komisija oblikovala potrebne zakonodajne predloge, kot so navedeni v akcijskih načrtih in objavila razpis za predloge za izvajanje podpornih ukrepov;
- se države članice poziva, da izvedejo ukrepe, ki se, kot je navedeno v Prilogi I, najbolje izvedejo pod njihovim vodstvom in spodbudijo ustrezne nacionalne in regionalne akterje, da sodelujejo v mehanizmih usklajevanja, ki bodo povečali vpliv pobude in usklajenost med različnimi ukrepi;
- se podjetja in druge zasebne zainteresirane strani spodbuja, da sodelujejo pri ukrepih, zlasti z nadaljevanjem ukrepov, za katere jih akcijski načrti označijo kot pomembne akterje, in s stalnim sodelovanjem z ustreznimi organi glede vprašanj, ki so v njihovi pristojnosti.